

מה עניין שמיטה? - עניין גדול מאד

ידועה שאלת חז"ל על הפתיחה של פרשתנו: "וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר". מה עניין שמיטה אצל הר סיני? ביסוד השאלה הזו עומדת בעייה שקשורה לכל הפרשות מפרשת יתרו עד לכאן. לאחר מעמד הר סיני מתארת התורה בפירוט ניכר את עניין המשכן. לאחר מכן מתארת התורה בספר ויקרא את כל תורת הקרבנות עד לסוף פרשת אמור. לפתע חוזרת התורה להר סיני ומתארת את מצוות השמיטה וחברותיה. השאלה הנשאלת היא מדוע אין התורה מציינת שציווי המשכן מקורו בהר סיני, ומצד שני מדוע מציינת התורה דווקא במצוות השמיטה שמקורה מסיני? הרי ברור לכולנו שכל התורה מקורה מסיני? אף כי תשובת חז"ל מוכרת שהתורה רוצה ללמד שכל המצוות נמסרו באופן מפורט מסיני, עדיין השאלה הנשאלת היא מדוע נבחרה דוקא מצוות השמיטה כדי להדגים עניין זה? תשובה לדבר ניתן למצוא בהבנת היסודות המרכזיים של מצוות פרשת בהר ובהשוואתם לנאמר במעמד הר סיני. במהלך מצוות השמיטה והיובל נאמרים שני עקרונות מרכזיים שעומדים ביסוד המצוות הללו. עקרון אחד הוא: "והארץ לא תימכר לצמיתות כי לי כל הארץ", והעקרון השני הוא: "כי לי בני ישראל עבדים". עקרון אחד בא להדגיש את השייכות של הארץ לקב"ה, והעקרון השני בא להדגיש את השייכות והזיקה המיוחדת שבין כל אדם מישראל לבין הקב"ה. "ה. כאשר מעיינים בפתיחה למעמד הר סיני ניתן למצוא הקדמה למעמד שמתארת בדיוק את שני העקרונות האלה. בשמות פרק יט' נאמר כך: "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש כי לי כל הארץ". גם כאן ישנה הדגשה ששני דברים שייכים לקב"ה: עם ישראל והארץ. לגבי הארץ ניתן אפילו לתמוה מדוע נאמרת אמירה זו בפתיחה למעמד הר סיני, שהרי זה נראה לא שייך לכאן. אך כאשר מגיעים לפרשת בהר מבינים שזו בעצם המטרה העיקרית של מעמד הר סיני. מעמד הר סיני הביא לעולם שינוי מהפכני בתפיסה של האדם את סביבתו ותפיסה של האדם את עצמו. התורה אינה רק קובצת של מצוות אלא הן מכוונות לתפיסה שונה לחלוטין של העולם. עם ישראל הורגל במשך מאות שנים במצרים לכך שהאדם אינו אדון לעצמו ושהארץ שייכת באופן מוחלט לפרעה מלך מצרים. כנגד זה באה וקובעת התורה **שהאדמה והאדם שייכים לקב"ה**. לאור זה השאלה הנשאלת היא מדוע פרשה זו אינה מופיעה מד לאחר מתן תורה, הרי זהו ההמשך הישיר של מעמד הר סיני? התשובה לכך היא שהיה צורך לבסס עיקרון אחר של מעמד זה בטרם יקובע העיקרון של שייכות האדם והאדמה לקב"ה. המשכן הינו מקום שבא לייצר המשכיות לרעיון של נוכחות ה' בקרב עם ישראל. המשכן בא ליצור מצב שהופעת ה' איננה חד פעמית, אלא נמשכת במשכן. אולם גם בכך לא די. הופעת ה' בעולם אינה רק דרך האש והענן אלא דרך אורחות חייו של כל אדם ואדם. מתן תורה בא ליצור שינוי מוסרי רוחני וערכי בעולם. שמירה עיקשת על מצוות פרשתנו משנות את התפיסה שעליו מושתתת החברה הישראלית. לאור זאת מובן מדוע פרשת בחוקותי מתארת עונשי גלות ועינוי לעם ישראל אם לא ישמור את מצוות פרשתנו. התורה מדגישה שסיבת הקללות של פרשת בחוקותי הינה: "אז תרצה הארץ את שבתותיה". דהיינו אי שמירת מצוות השמיטה. התורה מציגה כאן תפיסה חברתית וכלכלית ששמה את הקב"ה במרכז ומתוך זה כל אדם הופך להיות שווה וראוי בעיני ה'. **בשבוע הקרוב נחגוג את יום שחרור ירושלים**. יום זה מציין את הקשר המיוחד שיש לנו עם הר המוריה. מעניין לעמוד על כך שישנו קשר בין הר סיני והר מוריה במובנים רבים, אולם במסגרת זו נעמוד רק על הקשר הנוגע לעניינו. אף ירושלים משמשת כמוקד לחידוד שני יסודות אלה. מצד אחד "לא נתחלקה ירושלים לשבטים" ולפי זה מדובר במקום שמבטא את העובדה שאין לאדם שליטה עליו. כמו כן ירושלים מכונה "עיר שחבורה לה יחדיו" ומפרשים חז"ל: "עיר שעושה כל ישראל חברים". פירושו של דבר שהעיר ירושלים יוצרת בזמני עלייה לרגל את התחושה שהכל חברים והכל שווים לפני ה'. דומה שזהו האתגר הרוחני והחברתי העומד לפתחנו- **היכולת לשים את ה' במרכז ובהמשך לכך את חברינו**. אם זה יהיה המסד לבניין חברתנו, נוכל להגשים את היעד המרכזי של מעמד הר סיני, ונוכל גם להביא להשלמת הגאולה בבניין בית המקדש במהרה בימינו.